

Complexnummer: 518263

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Openbare Handelsschool

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

518264, 518265, 518266

Woonplaats

Amsterdam

Gemeente

Amsterdam

Provincie

Noord-Holland

Locatie van het hoofdobject

Raamplein 1, 1016 XK te Amsterdam

Complexomschrijving

Inleiding

Op een L-vormig terrein op de hoek van Raamplein, Passeerdersgracht en Raamstraat in 1899-1901 gerealiseerde OPENBARE HANDELSCHOOL met CONCIERGEWONING en GYMNASIEKGEBOUW met twee kleedkamers, naar een ontwerp van J.B. Springer in opdracht van de gemeente Amsterdam.

Omschrijving

De school is gebouwd in een rijk geornamenteerde neo-classicistische stijl; de conciërgewoning in een sobere neo-classicistische stijl en het gymnastiekgebouw in sober neo-renaissance. Voor een verder omschrijving zie de afzonderlijke objectbeschrijvingen.

N.B. In 1913 is de conciërgewoning met een verdieping verhoogd.

In 1954 is het gymnastiekgebouw door middel van een lagere aanbouw vergroot aan de Raamstraat.

Waardering

Openbare Handelsschool met bijbehorende gebouwen van architectuurhistorische waarde vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van de school, met name zichtbaar in de detaillering van de voorgevel. Tevens van belang wegens de bijzondere samenhang tussen exterieur en interieur alsmede van belang vanwege de bijzondere situering aan het Raamplein. Tot slot van belang

in het oeuvre van J.B. Springer die als toenmalige stadsarchitect veel scholen in Amsterdam heeft gebouwd waarvan naast de Handelsschool tevens het Barlaeusgymnasium vanwege de bijzondere kwaliteiten in het oog springt.

Monumentnummer*: 518264

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	12 december 2001
Kadaster deel/nr	82924/176

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Amsterdam	E			10938

Omschrijving**

Omschrijving

Op een rechthoekige plattegrond gerealiseerde, deels in rode en gele baksteen en deels in natuursteen opgetrokken, school bestaande uit drie bouwlagen onder een mansardekap bedekt met leien en met een omgekorniste kroonlijst, welke laatste aan de onderzijde is voorzien van mutules. Het gebouw staat op een natuurstenen basement en is geheel onderkelderd. De beganegrond is uitgevoerd in door horizontale groeven voorziene natuursteen. De brede voorgevel aan het Raamplein bestaat uit een middenrisaliet en twee hoekrisalieten, alle in geel metselwerk uitgevoerd en bekroond met een boven de kroonlijst geplaatste aedacula, een samenstel van pilasters, hoofdgestel, fronton, balusters en klauwstukken. De risalieten worden alle gedekt door een dwars geplaatste mansardekap. In de middenrisaliet bevindt zich ter hoogte van de parterre de rondboogvormige ingang tussen twee natuurstenen Toscaanse halfzuilen. Op de kroonlijst boven de ingang in zwarte letters geschilderd: HOGESCHOOL VOOR ECONOMISCHE STUDIES. Boven de naar binnen gelegen houten en van glas voorziene toegangsdeur een rondboogvormig bovenlicht onderverdeeld door eveneens rondboogvormige roeden. Ter weerszijden van het portaal een diepliggend vierruits venster. Ter hoogte van de eerste en tweede verdieping is de middenrisaliet aan de hoeken voorzien van halfpilasters, uitgevoerd in de Colossale orde. Op de eerste verdieping, boven de ingang, een natuurstenen balkon met eveneens natuurstenen opengewerkte balustrade. Twee balkondeuren (met daarboven door roeden in drieën onderverdeelde bovenlichten) en ter weerszijden daarvan een venster (nu met enkel bovenlicht), alle van elkaar gescheiden door kleine, natuurstenen halfzuilen. Op de tweede verdieping in het midden twee zesruits vensters. Verder identiek aan eerste verdieping. In de aedacula twee rondboogvormige, door roeden zesvormig onderverdeelde, vensters. Het fronton wordt bekroond door een goudkleurig geschilderde adelaar. De twee hoekrisalieten zijn identiek aan de middenrisaliet met uitzondering van de adelaar (hier vervangen door natuurstenen kruizen) en het ontbreken van balkons en balkonvensters; de vensters zijn hier gelijk aan die op de tweede verdieping. De muurvlakken tussen de risalieten zijn op de eerste en tweede verdieping uitgevoerd in rode baksteen, rondom de naar binnen gelegen vensters - welke op de eerste verdieping rechthoekig en op de tweede rondboogvormig zijn uitgevoerd - door gele baksteen. In de kapverdieping vier kleine dakkapellen. De gevel aan de Passeerdersgracht heeft rechts een hoekrisaliet en links daarvan drie vensterassen gelijkvormig aan de voorgevel.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De zijgevel aan de Raamstraat (d.i. de rechterzijgevel) is zeer sober uitgevoerd en is opgetrokken uit donkerbruine baksteen. Dit geldt tevens voor de achterzijde. Deze bestaat verder uit drie uitsteken onder een plat dak. In het rechter, tussen twee uitsteken gelegen, muurvlak bevindt zich een grote toegangsdeur naar de binnenplaats. In de achtergevel zijn de doorgaans grote vensters verder regelmatig in de gevel geplaatst en voor het merendeel door roeden onderverdeeld.

INTERIEUR. Het interieur is een goede en heldere weerspiegeling van de klassieke symmetrische geleding van de voorgevel. Monumentale centrale hal, voorzien van zuilen en aan weerszijden uitlopend in gangen, waarin respectievelijk twee kleine trappehuizen zijn opgenomen. De deuren in de gangen bezitten nog de oorspronkelijke omlijsting. Dit alles strak symmetrisch geordend. Dit laatste geldt tevens voor de betegelde vloeren, uitgevoerd in oker, zwart en rood. Het gebruik van diverse natuursteen geeft de hoofdverdieping extra allure. Vermeldenswaard zijn nog de twee muurhoge tegeltableaux in de vestibule en afkomstig uit de fabriek Rozenburg, voorstellende 'Het huis met de hoofden' aan de Keizersgracht 123, de eerste vestigingsplaats van de school (links) en het gebouw aan het Raamplein (rechts).

Verder zijn plafond en lambrizingen in de huidige bestuurskamer op de hoofdverdieping nog contemporain. Troggewelven overigens in de gangen. De monumentaliteit van de hal en gangen zet zich in mindere mate voort op de eerste en tweede verdieping, geheel in overeenstemming overigens met het exterieur, waar eveneens de boven gelegen verdiepingen minder uitbundig zijn vormgegeven.

Waardering Openbare Handelsschool in neo-classicistische stijl met bijbehorend interieur van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde. Tevens van belang als onderdeel van een uit meerdere gebouwen bestaand schoolcomplex. Bovendien van belang vanwege het interieur waarvan onder meer de volgende onderdelen als waardevol kunnen worden beschouwd:

- ingang met tegeltableaux;
- centrale hal met gangen over alle bouwlagen;
- bestuurskamer op de hoofdverdieping;
- de mansardekap.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Schoolgebouw

Monumentnummer*: 518265

Status rijksmonument
Inschrijving register* 12 december 2001
Kadaster deel/nr 82924/170

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Amsterdam Amsterdam Noord-Holland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Amsterdam Bij Raamplein 1A

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Amsterdam E 10939

Omschrijving**

Omschrijving

Op een rechthoekige plattegrond tot stand gekomen bakstenen gymnastiekgebouw op een natuurstenen plint bestaande uit één bouwlaag onder een zadeldak bedekt met zwarte pannen. De voorgevel is voorzien van zes openslaande deuren met daarboven grote rondboogvormige bovenlichten met tuimelvensters, elk van elkaar gescheiden door bakstenen pilasters. Boven deze bovenlichten en direct onder de dakgoot banden van gekleurde geglazuurde tegeltjes. De uitkragende dakgoot is aan de onderzijde voorzien van klossen. De achtergevel is nagenoeg identiek, met dit verschil dat zich hier zes, hoog in de gevel geplaatste, rondboogvensters bevinden. De zijgevel aan de binnenplaats is voorzien van drie blinde rechthoekige nissen, elk bekroond met een band van gekleurde en geglazuurde tegeltjes. De ruimte tussen de twee gemetselde schoorsteenpijpen is opgevuld met dezelfde steentjes.

De zijgevel aan de Raamstraat is wel voorzien van vensters en heeft eveneens twee schoorstenen opgevuld met gekleurde en geglazuurde steentjes.

Waardering

In neo-classicistische stijl opgetrokken gymnastiekgebouw van belang als onderdeel van een schoolcomplex, verder nog bestaande uit een Handelsschool en een conciërgewoning.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Sport, recreatie, vereniging en horeca Sport en recreatie Gymnastiekzaal

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 518266

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	12 december 2001
Kadaster deel/nr	82924/185

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Amsterdam	E			10941

Omschrijving**

Omschrijving

Op een L-vormige plattegrond gerealiseerde conciërge-woning. De plattegrond is aan de zuid-westelijke zijde naar binnen geknikt. De woning is in donkerbruine baksteen gemetseld en staat op een natuurstenen plint. Het gebouw bestaat uit twee bouwlagen waarbij de twee rechter traveeën een tweede verdieping hebben gekregen. Het geheel wordt gedekt door een plat dak. De woning is aan de zuid-westelijke zijde verbonden met de school.

De voorgevel aan de Passeerdersgracht bestaat uit vijf traveeën. De meest rechts gelegen travee is naar binnen geknikt. De eenvoudige ingang bevindt zich in de smallere middentravee en bestaat uit een, door de plint brekende, rechthoekige deur met bovenlicht onder een natuurstenen bovendorpel. Daarboven, op de eerste verdieping, een zesruits schuifraam met drieruits bovenlicht. De vier overige traveeën hebben zowel beganegronds als op de eerste verdieping elk eveneens een zesruits schuifraam met drieruits bovenlicht. Beganegronds zijn de vensters voorzien van natuurstenen boven- en onderdorpels. Op de eerste verdieping zijn de bovendorpels met elkaar verbonden bij wijze van cordonband. De tweede verdieping van de twee rechts gelegen traveeën heeft in elke travee eveneens een (kleiner) venster met doorlopende bovendorpels.

Segmentvormige nissen boven het bovenlicht van de ingang en boven alle vensters .

Waardering

In neo-classicistische stijl opgetrokken conciërge-woning van belang als onderdeel van een schoolcomplex, verder bestaande uit een Handelsschool en een gymnastiekgebouw.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Woningen en woningbouwcomplexen	Dienstwoning(K)	Conciërgewoning

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument